אלא שש סאין, וכי דרכה של אשה ליטול שש סאין? אלא רמז [רמז] לה שעתידין ששה בנים לצאת ממנה שמתברכין בששש [שש] ברכות ואלו הן דוד ומשיח דניאל חנניה מישאל, ועזריה דכתיב °ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי יודע נגן, וגבור חיל, ואיש מלחמה, ונבון דבר, ואיש תואר, וה' עמו" [א] (וגו') ואמר רב יהודה אמר רב כל הפסוק הזה לא אמרו דואג אלא בלשון הרע יודע נגן שיודע לישאל גבור שיודע להשיב איש מלחמה שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה *(איש תואר שמראה פנים בהלכה ונבון דבר שמבין דבר מתוך דבר) וה' עמו, שהלכה כמותו בכל מקום, בבולהו אמר להו: יהונתן בני כמוהו, כיון דאמר ליה [וה' עמו] מילתא דבדידיה נמי לא הוה ביה חלש דעתיה ואיקניא ביה-דבשאול כתיב °ובכל אשר יפנה ירשיע ובדוד כתיב °ובכל אשר יפנה יצליח, מגלן דדואג הוה? כתיב הכא °ויען אחד מהנערים מיוחד שבנערים וכתיב התם °ושם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר לפני ה' ושמו דואג האדומי אביר הרועים אשר לשאול משיח דכתיב °ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' (וגו') [ב] (כתיב) °והריחו ביראת ה': אמר רבי אלכסנדרי מלמד שהטעינו מצות ויסורין בריחיים רבא אמר דמורח ודאין דכתיב °ולא למראה עיניו ישפוט ויושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ, בר כוזיבא מלך תרתין שנין ופלגא, אמר להו לרבנן: אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין, כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו, ~~דניאל חנניה מישאל ועזריה~~ דכתיב בהו °אשר אין בהם כל מום וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה ויודעי דעת ומביני מדע ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים מאי "אשר אין בהם כל מום? אמר רבי חמא (*בר' חנינא) אפילו כריבדא דכוסילתא לא הוה בהו, מאי "ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך" אמר רבי חמא ברבי חנינא מלמד שהיו אונסין את עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השינה ומעמידין על עצמן בשעה שנצרכין לנקביהם מפני אימת מלכות °ויהיו בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה" אמר רבי (*אלעזר) כולן מבני יהודה הם ורבי שמואל בר נחמני אמר: דניאל מבני יהודה, חנניה מישאל ועזריה משאר שבטים °ומבניך אשר יצאו ממך אשר תוליד יקרו והיו סריסים בהיכל מלך בבל מאי "סריסים": רב אמר סריסים ממש ורבי חנינא אמר שנסתרסה ע"ז בימיהם, בשלמא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם היינו דכתיב °וחבל לא אותי בהון" אלא למאן דאמר סריסים ממש מאי "וחבל לא אותי בהון"? חבלא דנורא, והכתיב °וריח נור לא עדת בהן? לא חבלא ולא ריחא, בשלמא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם היינו דכתיב °כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו'" אלא למאן דאמר סריסים ממש משתעי קרא בגנותא דצדיקי? הא והא הוה בהו בשלמא למאן דאמר סריסים ממש היינו דכתיב °בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות" אלא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם מאי "טוב מבנים ומבנות"? אמר רב נחמן בר יצחק מבנים שהיו להם כבוד ומתו, מאי "שם" עולם אתן לו אשר לא יכרת? אמר ר' תנחום: דרש בר קפרא בצפורי-זה ספר דניאל שנקרא על שמו; מכדי כל מילי דעזרא, נחמיה בן חכליה, אמרינהו, ונחמיה בן חכליה מ"ט לא איקרי סיפרא על שמיה? אמר רבי ירמיה בר אבא מפני שהחזיק טובה לעצמו שנאמר °זכרה לי אלהי לטובה, דוד נמי מימר אמר °זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך? דוד רחמי הוא דקבעי, רב יוסף אמר מפני שסיפר בגנותן של ראשונים שנאמר °והפרות הראשונים אשר לפני הכבידו על העם ויקחו מהם בלחם ויין אחד כסף שקלים ארבעים וגו' ואף על דניאל שגדול ממנו סיפר, ומנלן דגדול ממנו? דכתיב °וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא" [ג] (והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה) *ומאן נינהו אנשים? אמר רבי ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא זה הגי זכריה ומלאכי; אינהו

פריסים ממש. שסירסו לחגגיה מישאל ועזריה שכן דרכן של מלכים לסרס את האדם כדי שלא יפשע אשה. ויהא פטור לעבודת המלך ולית ליה הא דאמרי דאמר לעזיל שעלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות: **ר' חגגיים אומר.** לא סרסם אלא לחכי קרו ליה "סריסים" שנסתרסה ע"ז בימיהם, שבימיהם עודם לבל שאין ממש בע"ז, ופורעניות שהיה נביא מתנבא לחזקיהו שיהיו גולים מארצם ויוליכם בהיכל מלך בבל ור' שמואל בר נחמני דאמר חגגיה מישאל ועזריה משאר שבטים היו מוקים הא קרא בדניאל לחוד: **מאי חבל לא איתי בהון.** והלא חבלה היא זו שנסתרסו ומהאי קרא דלעיל ילדים אשר אין בהם כל מום לא מצי פריך דאיכא למימר בשעה שבאו לבבוכדנצר תמימים הוו וסרסן: **חבל די נורא.** לא איתי בהון אבל חבלת הגוף מיהא איכא, ופריך לחבלא דנורא לא איצטריך דהא כתיב קרא "וריח טר לא עדת בהון": **ולא ריחא.** עשן האש: **בשלמא ליה.** סריסים ממש ושנסתרסה ע"ז בימיהם: **טוב מבנים ומבנות.** מכלל דבנים לא הוו להו דסריסים היו: **מאי טוב מבנים ומבנות.** הכא לא מצי לתרוצי הא דהא הוו דא"כ במאי פליגי: **בנים שסיו לתן כבוד ומפו.** דלא חיו בביתם ומיתו לא היו סריסים: **אמן לו.** להם לא כנאמר אלא לו לאחד מהם והיינו ספר דניאל שנקרא על שמו והשתא קא פריך פירכא באפי נפשה אגב דאתי לידו ספר דניאל: **מכדי וכו'.** רוב דברים שבספר עזרא ונחמיה אמרם: **דוד נמי מימר אמר.** הכי נמי אמר מאי מחזיק טובה איכא: **רב יוסף אמר.** לאו אהכי איצטרך דהא דוד נמי אמר כי האי גוונא אלא לכך נצטרך שספר בגנותן של ראשונים: **מאי נינהו.** שהיו עמו חגי זכריה ומלאכי וכיון שהם לא ראו והוא ראה אלמא גדול מהם הוה ומדאשכחן דדניאל הוה חזיב טפי מחגי זכריה ומלאכי דהוו נביאי שמע מינה דגדול הוה מנחמיה בן חכליה דלא הוה נביא ואפי' הכי קפיד עליו דניאל דלא אפקיה מכלל גנות הראשונים דניאל היה מבאי הגולה עם המרש והמסגר ונחמיה הוה מטולי הגולה זמן מרובה לאחר מיכן: אינהו

תורה אור

[ג] ויל ונתן דבר שמבין דבר מתוך דבר איש תואר שמראה פנים בהלכה כ"ל בילקוט]

נ"ל אחר מלכי הורדוס

נ"ל בר' חנינא דלא הוי בריה

[נ"ל אלעזר]

ישעיה נו/ג

דניאל ג/כה

ישעיה יט/ד

נחמיה ה

דניאל ו

מגילה ג:

הגהות הגר"א

[א] נכ' עמו וגו'. נמחק מיכן וגו': שם [ב] וכתיב וכריחו. נמחק תיכן וגו' וכתיב: [ג] שם והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה. נמחק: